

Saarna Kalevan kirkon 60-vuotisjuhlamessussa 23.8.2026

Sanan ja sanojen kirkko

Matt. 12:33–37

Evankeliumista Matteuksen mukaan, luvusta 12

Jeesus sanoi:

”Jos puu on hyvä, sen hedelmäkin on hyvä, mutta jos puu on huono, sen hedelmäkin on huono. Hedelmästään puu tunnetaan. Te käärmeen sikiöt, kuinka teidän puheenne voisi olla hyvää, kun itse olette pahoja! Mitä sydän on täynnä, sitä suu puhuu. Hyvä ihminen tuo hyvytensä varastosta esiin hyvää, paha ihminen pahuutensa varastosta paha. Minä sanon teille: jokaisesta turhasta sanasta, jonka ihmiset lausuvat, heidän on tuomiopäivänä tehtävä tili. Sanojesi perusteella sinut julistetaan syyttömäksi, ja sanojesi perusteella sinut tuomitaan syylliseksi.”

Elettiin aikaa, kun kansalaisoikeustaistelija Martin Luther King johti tunnettua marssia Chicagon Marquette Parkissa, Suomen Pientalonpoikien Puolue vaihtoi nimensä Suomen Maaseudun puolueeksi ja Israelin sekä Syyrian joukot taistelivat Genesaretin järven maisemissa. Sotimista Lähi-Idässä, tasa-arvon ja ihmisoikeuksien teemoja Yhdysvalloissa ja suomalaisessa politiikassa

vaaleihin valmistautumista. Kuulostaako tutulta? Tampereella puolestaan ihmeteltiin uutta kirkkoa. Pitkä odotus oli vihdoin päättymässä. Kalevan seurakunta oli aloittanut toimintansa vuonna 1953 tapahtuneen seurakuntajaon myötä, mutta seurakunnalta oli puuttunut vuosia oma kirkko, vaikka kirkkolaki olisi sen edellyttänyt. Seurakunta oli järjestänyt jumalanpalveluksia naapuriseurakunnan puolella Tuomiokirkossa ja Kalevan seurakuntatalolla. Taloudellisista haasteista huolimatta seurakunta ei kuitenkaan luovuttanut tavoitteestaan saada oma kirkko. Määrätietoisen kirkkoherran Paavo Viljasen ja kumppaneiden sitkeä sekä väsymätön palkittiin – ja millä tavalla. Liisankalliolle oli noussut Reima Pietilän suunnittelema sakraali monumentti, joka ei muuttanut vain Kalevan maisemaa vaan, josta tuli yksi koko kaupungin tunnetuimmista rakennuksista. Kirkosta tuli jo rakennusaikana kansainvälisen kiinnostuksen kohde, jota tultiin ihailemaan ja ihmettelemään eri puolilta maailmaa. Ja tämä kiinnostus kirkkoa kohtaan jatkuu yhä.

Oman kirkon merkityksestä Kalevan seurakunnalle ja Kalevan alueelle kuvasi kirkon juhlallinen käyttöön ottaminen lähes tarkalleen 60 vuotta sitten. Piispa Erkki Kansanahon vihkiessä kirkon käyttöön, paikalla oli noin 2000 osallistujaa. Vihkimispuheessaan hän toivoi Kalevan kirkon olevan uuden ajan kirkko, jossa saarnataan Jeesusta Kristusta avarasti. *”Olkoon kirkko avoimien ovien kirkko, jonne kaikki saavat tulla ilman mitään erotusta tai valikointia,”*

Kalevan kirkko ehti olla vajaa viisikymmentä vuotta Kalevan seurakunnan pääkirkko ja toiminnan keskus. Vireässä seurakunnassa osaavat työntekijät pitivät ovia auki ja järjestivät toimintaa yhdessä seurakuntalaisten kanssa. Liisankallio muuttui kirkonmäeksi, mutta yhä täällä jaetaan elämää. Evankeliumin sanoma on kaikunut ja välittynyt eteenpäin niin avarassa kirkkosalissa kuin monissa muissa tiloissa. Pyhän kohtaamiselle on ollut tilaa. Eikä vain sanallisessa muodossa vaan myös musiikin ja taiteen keinoin. Kalevan kirkko on ollut alusta pitäen piispa Kansanahon toiveen mukaisesti avointen ovien kirkko, jossa toivotetaan tervetulleeksi näillä kulmilla koko elämänsä asunut ihminen kuin juuri kaupunkiin saapunut maahanmuuttaja.

Täällä kirkossa on kuudenkymmenen vuoden aikana kuultu lohdutuksen ja rohkaisun sanoja. Sanoilla on selitetty sanaa, laulettu ja rukoiltu. Sanoilla on ajettu oikeudenmukaisuutta ja oikeiden sanojen käyttö on edistänyt päämääriä silloinkin, kun ne ovat muutoin suuren työn takana. Sanat ovat olleet vuorovaikutuksen edistäjiä ja luoneet yhteyttä. Inhimillistä on tosin sekin, että aina ei sana ole sattunut tai sanoilla on välillä saatettu myös loukata, vaikka se ei ole ollut tarkoitus. Sanoilla on merkityksensä, koska ne rakentavat yhteistä todellisuuttamme myös kirkossa ja kaikessa muussa elämässä.

Päivän evankeliumissa sanat ovat näkyvästi esillä. Jeesus käyttää poikkeuksellisen kovaa kieltä. Evankeliumikohta liittyy hänen ja fariseusten väliseen keskusteluun, jossa on teemana kysymys siitä, miten Jeesus tekee parannusihmeitään. Tilanne on siis jo lähtökohtaisesti varsin poleeminen. Samalla tästä kyseisestä kohdasta on historian saatossa tehty tulkintoja, jotka ovat vaikuttaneet laajemminkin siihen kuvaan, mikä juutalaisuudesta on piirtynyt. Polarisoituvassa ajassamme on hyvä muistaa, että yksittäiset poliittiset ryhmät eivät ole koko kuva kansasta tai yhteisöistä. Fariseuksistakin on totuttu ajattelemaan, että he olivat omahyväisiä ja tekopyhiä, joille olennaista oli lain pikkutarkka noudattaminen. Jo pelkästään tästä nousee kuva lakiuskonnosta, johon liittyy säännöt ja suorittaminen. Juutalaisuus on kuitenkin todellisuudessa muutakin.

Joka tapauksessa Jeesuksen kritiikki oli kärkevää ja syvälle käyvää. Oli sille aihehtakin. Kohteena oli ennen kaikkea sanojen ja tekojen ristiriita. Tämän äärellä ei ole syytä katsella vain fariseuksia tai joitakin meille tutumpia uskonnollisia tai poliittisia ryhmiä. On katsottava ensin omaan itseensä. Siitäkin huolimatta, että se on varsinkin polarisoituneessa todellisuudessa välillä piinallisen vaikeaa. Onneksi voi lohduttautua sillä, että omaan itseensä katsominen on aina ollut meille ihmisille kovin haastava tehtävä.

Päivän evankeliumissa eivät keskeistä ole niinkään turhat sanat, vaan pikemminkin tyhjät, merkityksettömät tai toimettomat sanat. Sellaiset

sanat, joiden ei ole tarkoituskaan johtaa mihinkään. Sanat, jotka ovat sanahelinää. Ne ovat sanoja, jotka eivät koskaan muutu teoiksi ja joista ei seuraa mitään. Tällaisia sanoja on tainnut itse kukin joskus suustaan päästää. Ongelmallisempaa on, jos kyse on jatkuvasta toiminnasta. Sanojen äärellä odotetaan totuudellisuutta. Siihen Jeesuskin viittasi. Hän kehottaa totuudellisuuteen suhteessa sanoihin – ja samalla myös tekoihin.

Sanoilla on merkitystä. Myös Raamatun teksteissä sanoilla on erityinen, voimallinekin merkitys. Kristittyinä luemme ja tulkitsemme Raamatun sanaa, ja kuulemme sanoissa myös Jumalan ääneen. Sanaan liittyy myös Jeesuksen persoona. Sanojen käyttäjä ja sanoittamisen taitaja on itse Sana, joka tuli ihmiseksi. Siinä tapahtuu olennainen. Jumala ei ole vain tuonpuoleinen ja kaukainen vaan tulee läsnä olevaksi tämänpuoleisuuteen ja ihmisyyteen. Sana tulee teoksi. Sana tuli maailmaan Jeesuksessa Kristuksessa, ja kumartuu yhä edelleen ihmistä ja ihmisyyttä kohti. Vähän niin kuin tuo Kalevan kirkon risti, joka on yhtä aikaa seurakunnan suuntaan kumartava, siunaava ja suojaava.

Hyvät ystävät. Kuudessakymmenessä vuodessa on tapahtunut paljon. Kaleva ja Tampere ovat menneet eteenpäin. Kehityksestä huolimatta, ihmisen kysymykset ja tarpeet ovat pysyneet samoina. Kelpaanko? Riitänkö? Rakastanko? Tulenko rakastetuksi?

Tämän kaiken keskellä sanat kutsuvat meitä. Ne kutsuvat meitä valon ja rakkauden välittäjiksi. Kuten 60 vuotta sitten Chicagon marssia johtanut Martin Luther King totesi: *”Pimeys ei voi karkottaa pimeyttä; vain valo voi tehdä sen. Viha ei voi karkottaa vihaa; vain rakkaus voi tehdä sen.”* Näissä sanoissa on viisaus. Toisaalta valo ja rakkaus eivät ole vain ihmisen käsissä. Ne ovat Jumalasta, ja meille annettuja lahjoja. Niiden välittäminen on tehtävä, johon meitä jokaista kutsutaan. Tämä tehtävä saa toteutua yhtä lailla sakraalissa monumentissa kuin elämän arjessa – siellä, missä käytämme sanoja ja teemme arjen tekoja - toivon tekoja.